

Kmetijstvo.

Slabo gospodarstvo.

Ako hoče kmetovalec, da bo pri gospodarstvu na-rejeni dobiček trajen, potem se mora tudi on ravnati po gotovih navodilih o tem, kako je vse pridelke katerekoli kmetijske stroke najbolje obračati v prid. Pravo ravnanje po teh navodilih se imenuje umno in pametno gospodarstvo.

Mej premnogimi slabimi lastnostmi našega kmetovalca je tudi ta, da trati toli dragoceni les, da sploh z gozdom slabo gospodari, tako slabo, kakor malokje drugod.

Potrata drv, kakor tudi nepotrebna njih poraba, puščanje vrhov in dreves v gozdu itd., vse to škoduje gozdu jako mnogo. Ta zla so uničila že mnogo gozdov na veliko škodo celega deželnega gospodarskega stanja. Škode, katere si napravimo s takim brezmiselnim gospodarjenjem, ne nadomesti vsa strovna veda, zato pa se mora z vso odločnostjo in trmoglavosti našega kmetovalca primerno vstrajnostjo delati na to, da se odstranijo take nerodnosti in pomanjkljivosti.

Potrata je na primer, ako posestnik ne da posekati starega gozda, posebno ako ga ne da posekati tam, kjer prav gosto izpodrašča. Sekati je pa treba v času, ko je izpodrastek še prav nizek. Ako se puščajo taka stara debla predolgo časa v gozdu, in še posebno ako rastejo gosto, drugo poleg drugega, se ovira pomlajenje, ovira se pa pomlajenje toliko bolj, čim starejši je izpodrastek. Povrh pa je v takem slučaju popolnoma nemogoče, posekati stara drevesa tako, da bi se pri sekanju ne poškodovala mlada drevesa.

Pri posekavanju in odsekavanju takih starih dreves se namreč oddrgne lub premnogim mladim drevescem, mnogo teh drevesec pa se tudi polomi. Vsled tega nastane z gozdu mnogo golote, tako da je večkrat treba posekati še izpodraščajoče mlado drevje ter prostor na novo pogozditi. Ako pa bi se bila taka stara drevesa o pravem in primernem času posekala in ako bi se bila odstranila, dokler je bilo mlado drevje še nizko, in sicer po zimi, ko je sneg mehak, ne bili bi ga poškodovali in stal bi tu mlad, že nekaj let star gozd in ne bilo bi treba z dosti velikimi žrtvami napravljanje novih nasadov.

Veliko lesa se potratiti tudi tedaj, če se drva sekajo v gozdu in se — pripravljena za kurjavo — skladajo v skladalnice. Pri takih prilikah se zdrobi mnogo lesa v treske, katere največkrat obleže v gozdu, ne da bi jih kdo porabil. Zguba lesa je v tem slučaju večja, kakor bi si kdo mislil. Najložje se da temu velikemu nedostatku priti v okom na ta način, da v gozdu tista drevesa, katera nameravamo porabiti za kurjavo, le posekamo, ohlestimo in prežagamo, drva pa šele doma napravimo.

Velika in vse graje vredna potrata lesa je tudi to, če ne pazimo, da posekamo kar je le mogoče blizu tal, ampak pustimo velike šture, kateri potem segnijo, ne da

bi imel kdo od njih kako korist. Za posestnika gozda je jako koristno, da poseka drevje pri tleh. Kjer pa se štore lahko iztrebijo, naj se drevo poseka kacic 30 do 35 centimetrov nad zemljo, štore pa naj se izkopljejo s koreninami vred ter naj se tudi korenine porabijo za kurjavo.

Mnogo, jako mnogo lesa se potratiti tudi s tem, da se le prepogostokrat kuri s surovimi, še ne posušenimi drvami. Ta škoda se najbolje in najlaglje spozna ako se pomisli, da nam izdasta dva kubična metra suhih drv toliko ali morebiti še več, kakor trije kubični metri surovih drv. Seka naj se torej jako zgodaj, les pa, katerega smo namenili za kurjavo, naj se spravi in zloži v gozda na primernem, prav zračnem prostoru.

Najostreje pa se morajo karati in obsoditi oni, ki puščajo v gozdu lesni drobiž, kakor na primer treske obtesanih debel ali pa — tudi to se dogaja — kar cela debla. Že varčnost zahteva od nas, da pobremo v gozdu vse odpadke, do najmsnjše treščice in da jih porabimo, a tudi na snagi v gozdu mora biti njegovemu gospodarju ležeče. Posebno nevarno je, ako leži v gozdu vse polno suhljadi po tleh, kajti prav lahko in le prepogostokrat se primeri, da se suhljad, bodisi na ta ali oni način, užge in da nastane gozdni požar. Čim snažnejši bo gozd, čim skrbnejše in pridnejše bo njegov gospodar odpravljaj iz njega tudi najmanjše nedostatke, tem večje veselje bo imel do njega, tem bolje ga bo gojil in tem večjo korist mu bo donajal.

Manjše skrbnosti kakor pri porabi lesa za kurjavo ne smemo imeti tudi pri njegovi porabi za stavbe in za razne izdelke. Da se torej v tem oziru ne potratiti preveč lesa, ravnati se je po naslednjih navodilih:

1. Les naj se seka po zimi in sicer takrat, kadar je sneg;
2. Debla, katera so namenjena za stavbe, naj se posekajo kolikor je le mogoče pri tleh;
3. Nobenega kosa, katerega smo namenili za stavbe ali za razne izdelke, ne smemo porabiti za kurjavo;
4. Tesarji ne smejo preveč obtesati debel, katere smo oddali za stavbe ali za različne druge izdelke, in sicer tudi takrat ne, ako smo se pogodili, da oddamo okrogle;
5. Posebno dobrega in redkega lesa ne smemo porabiti tam, kjer si s slabšim lesom brez škode lahko pomagamo.
6. Tam, kjer mora les dolgo trpeti, ne rabimo slabega lesa, ker bi sicer slabši les večkrat morali nadomestiti z drugim;
7. Tesarski les naj ne bo nikdar predebel, posebno ne pri stavbah, čeprav ga dotičnik zastonj dobi; s tem le tesarjem provzročimo preveč dela in se tudi stavbe po nepotrebnem preobložé z lesom;
8. Pri tesarjih je treba paziti, da ne potratijo po nemarnosti preveč dobrega lesa za zagozde in za slične, ostrorobate kratke kose;

9. Vsak majhen nedostatek pri stavbah je treba koj popraviti, dokler ne postane večji, ker bi njegova odstranitev zahtevala tudi več lesa;

10. Lesa, katerega hočemo rabiti za stavbe ali za razne izdelke, ne sekajmo šele takrat, kadar ga rabimo, ampak vedno 2 ali 3 leta prej in to v primernem času za sekanje.

8. Končno naj še omenimo, da so večkrat tudi ognjišča kriva, da se porabi preveč drv. Zato je pa prav potrebno in bomo mnogo koristi imeli od tega, ako si tudi ognjišča tako uredimo, da ne bomo na njih po nepotrebnem požgali preveč drv.

Želeti je, da bi slovenski kmetovalci o tem, kar smo povedali dobro premislili. Ako to store, se na podlagi svojihkušenj hitro prepričajo da smo pisali resnico in da je le tisti posestnik gozda umen gospodar, kdor se ravna po teh navodilih.

Kmetijske raznoterosti.

— Skušnje na tukajšnji podkovski šoli vršile so se dne 27. in 28. junija pred izpraševalno komisijo, kateri predseduje vodja gosp. dr. vitez Bleiweis, člana izpraševalne komisije sta c. kr. okrajni živinozdravnik gosp. Folakowsky in učitelj gosp. E. Šlegel. Kovačev brez šole bilo je 8, vsi so prvič podvrgli se skušnji, 6 bilo jih je iz Kranjskega, 1 Štajarc, 1 Korošec. 6 kovačev prestalo je skušnjo z povoljnim uspehom, dva morata ponavljati skušnjo po preteku enega leta. Učencev podkovske šole bilo je v I. tečaju 8, le eden šolal se je na lastne stroške, eden dobil je podporo od deželnega odbora goriškega, 6 dobili so podpore potem c. kr. kmetijske družbe. Razum enega so vsi učenci prestali skušnjo z povoljnim vspehom, dva učenca Grum Ivan iz Stare Vrhlike in Vidmar Janez iz Doba dobila sta red „prav dobro“, učenci Vilhar Jožef iz Postojne, Demšar Janez iz Škofjeloke, Majcen Fran iz Rakovnika in Vižin Avgust iz Solkana na Goriškem red „dobro“, Bukovnik Peter iz Tupalič red „zadostno“. Eden učenec, Verderber Josip iz Möselna, mora ponavljati skušnjo čez 2 meseca.

Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati, spisal dr. Janez vitez Bleiweis-Trsteniški, Ta knjiga je ravnokar v Blasnikovi tiskarni izšla in stane 80 kr. komad, po pošti 10 kr. več.

Poučni in zabavni del.

Tolstoj in njegova dela.

(Sestavil F. Juvančič.)

(Dalje.)

Ko so čuli njegov manifest, v katerem jim obljublja za njihove rane in smrt čast in slavo pri potomcih, kričali so vsi: „Vive l'Empereur!“ „Vive l'Empereur!“ kričali so pri vsaki priliki, pri vsaki nesmisli, tudi jim ni preostajalo družega nego kričati „Vive l'empereur!“ ter dreti v boj, da bi našli živeža, da bi si priborili Moskvo. Nikakor torej niso vsled ukaza Napoleonovega pobijali sebi podobnih.

Z ozirom na vso to, Tolstoj nima dovolj sarkazmov za vse one generale, ki so se prepirali o dispozicijah in načrtih boja, za vse dvorne karjeriste,

ki so organizovali cele vojske v svojih kabinetih ter sestavljali plane na papirji. Junak vojne je starec Kutuzov, ki prepušča usodi položaj. Usoda pregnala je francosko vojsko ter dvignila rusko za njo. Staremu vojskovodji ni bilo treba družega, nego ne protiviti se ji. Kutuzov je ravnodušen vsemu nasproti, dobra in slaba poročila prejema z isto hladnokrvnostjo. V vsem vidi prst Božji. Tega starca postavilo je vojski na čelo narodno oduševljenje proti volji carja Aleksander I.

Temu patrijotičnemu navdušenju pripisuje Tolstoj silo, ki je tajnostno vodila vse. Tu ni bilo fraz, patriotizem javljal se je tu „prosto, neprisiljeno, organsko“, dispozicije in načrti so bili nepotrebni, vojskovodja je bil ravnodušen za vse. Toda kdo in kaj je delovalo v borbi z Napoleonom? V tem oziru pripada aktivna uloga prostemu vojaku. On nosi v sebi dušo domovine. V trenutkih strastnih spopadov, v trenutkih besne jeze na vruga ali ako je dolžen pokorščino sili, ki mu vелеva storiti v gotovem roku kaj, zamore on vse. Z njegovim junaštvom seznanijo čitatelja opisi bitk, z njegovim značajem prizori iz ruskega tabora, z njegovimi zaslugami za domovino, z njegovo požrtvovalnostjo grozne slike z bojnega polja in iz bolnišnic.

Na straneh, ki so oddeljene „Miru“, vidimo, kako je živela ruska visoka družba v prvi četrtini našega stoletja. Tu se dejanje razvija v treh točkah. Na prvih straneh vpelje pisatelj čitatelja v petrograjski salon. To je salon visokega sveta, kjer so se gibali vsi tedanji modni državniki, kjer so se spletke mešale z slavo-hleptjem, kjer si je ničevnost delala karjero. — Kot drugo središče kaže se posestvo kneza Bolkonskega. To je pribežališče nezadovoljnih velikašev, ki vedo ceniti sebe, opozicijo tedanjemu redu — ali bolje neredu. — Tretje središče je dom Rostovih. Tu vlada moskovsko gostoljubje z vedno zadovoljnostjo in veselostjo.

V vsakem iz teh krogov občuje glavna oseba „Vojne in Mira“ — Pjer Bezuhov, Ki tipiški strinja v sebi dobro in slabo stran Rusa. On je mehkosrčen, pristopen vsemu dobremu, odkritosrčen do najivnosti hitro se vžalosti — toda nestalen in neodločen. Včasih je poln eneržije, toda brž popusti, radoveden je do smešnosti, poleg tega pa raztresen tako, da je v stanu pozabiti na svojo častno besedo, a v nevarnosti junašk in drzen.

Ko se vrne Pjer Bezuhov iz tujine, kjer se je bil izcraževal, vidi se v položaji človeka, ki ne ve kam bi se dejal. V omenjem Petrograjskem salonu, v katerem ga je naključje privedlo, pojavila se je njegova medvedja nepripravnost in neopiljeni demokratizem v vsej svojej divjosti. On nikakor ne skriva svojega liberalizma, ki ga je pripeljal iz tujine seboj, premišlja o ruski republiki, o zmagi nad Napoleonom, o prerobenju grešnega rodu človeškega in o podobnih čudnih fantazijah, toda v istini poteka njegovo življenje v popivanji, škan-